

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

II. De Ingressu Religionis post matrimonium Consummatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62668](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62668)

Papa plus non asserit, quàm Divinum eloquium, quòd de uxore absque fornicationis causa non dimittenda, Matth. cap. 19. v. 9. habetur, de matrimonio solum Consummato exaudiendum. Demum; quia Sancti, qui ex revelatione Divina à nuptiis vocati dicuntur *c. Verum & c. Ex parte cit.* ab his vocati sunt revelatione sive inspiratione Divinâ, sibi specialiter factâ: non Universali & in Evangelio promulgatâ Lege aliquâ, *cit. Perez n. 20.*

ARTICULUS II.

De Ingressu Religionis post matrimonium Consummatum.

SUMMARIUM.

17. Post hoc ingressus ille conjugii patet tribus casibus.
18. I. Coniuge liberè ac sponte consentiente.
19. Istò invitò Religionem ingressi professio nulla est:
20. Vim tamen habet voti simplicis Continentiæ:
21. Non etiam Obedientiæ vel Paupertatis.
22. Post mutuum Continentiæ votum ingressus revocari valet:
23. Nisi renuntiatum sit omni juri Coniugali.
24. Uxor validè matrimonium iniri post mortem viri, professi Religionem.
25. Non etiam post sacram ejus Ordinationem.
26. Coniugem Religionem ingressum alter sequi, vel Continentiam votare debet.
27. Licet, hoc eò non præstante, Professio subsistat.

28. Mariti Ordinatione facta non videtur matrimonium Ratum.
29. Uxor Religionem ingredi de beatissimi ad Episcopatum:
30. Non etiam ad Cardinalatum velid.
31. II. Coniuge fornicante, invitò:
32. Non etiam nocenti, Religionem ingressus permissus est:
33. Nisi ei respicienti alter veniat reconciliari.
34. III. Coniuge lapsò in Heresim:
35. Quem tamen respicientem monachi recipere tenentur.
36. Nisi Ecclesia iudicò diverterit.

DEinde Religionem ingredi Coniugati etiam post matrimonium jam Consummatum possunt tribus casibus,

Primus est, quò uterque, vel ipsorum alter id facit, alterò liberè consentiente: quò tamen casu, si conjux reliquus parentis aut de incontinentia suspectus sit, ad Religionem transire etiam ipse debet: si verò senex sive ætatis valde procreta & de incontinentia non suspectus sit, in seculo remanere, editò perpetuæ Continentiæ voto, potest, secundum decisiones *c. Consis 4. c. Uxoratus 9. c. Ad Apostolicam 19. & c. Significavit 18.*

Si, inquam, Liberè: imò & Spontè consentiat; quia, si consensus gravi & iniusto metu extortus fuisset, invalida professio foret, *can. Notificasti, 33. q. 1. & c. Decretus 17. hinc Rubr.* Ratio est; quia Juris, sicut matrimonium non nisi liberè & spontaneò consensu iniri, voluerunt: sic eò ad individuum vitæ societatem obligatio recessum (seclusò adulterio allive simili divortii causâ) sine consortis spontaneo, hoc est, nullâ vi metive iniuste extortò consensu non permiserunt; quia contrariorum eadem est ratio & disciplina, *l. 1. p. 3. de*

pr. ff. de his qui sui vel alien. juris. Vivianus in c. Accedens cit. Quare cum uxoris licentia metu extorta ad Religionem transiens, propter editam in ista Professionis nullitatem ab illa revocari: imò ad eam & ad seculum redire liberè potest, ut in c. cit. cum Panormit. n. 3. advertit Sanchez de Matr. Lib. 7. disp. 35. n. 3. & 5. Unde

10. Dubium oritur primò, de Professione à Coniugatorum uno edita, altero contradicente vel ignorante. Cui, sive à marito sive ab uxore, ita edita: sicut Solennis negatur, ita Simplicis voti vis adstruitur c. Quidam 3. & c. Placet 12. ut, licet ea non obstante professus non solum ad alterius instantiam, sed motu proprio ad seculum & uxorem redire valeat, & ista mortuò ad Monasterium redire non teneatur: ipse tamen ab exactione debiti coniugalis, quod alteri exigenti reddere tenetur, abstinere debeat, & coniuge mortuo aliud matrimonium inire licitè non valeat.

Ratio prioris partis est; quòd, cum jus in corpus suum non ipse sed conjux habeat, id hòc invito transferre non potuerit in Religionem; Posterioris; quòd coniuge ignorante aut invito, professionem emittens, quantum potuit; ac proinde saltem ad Continentiam se obligandi intentionem habuisse à Jure præsumatur, juxta tritum illud, *Si non valet, ut ago, valet, sicut valere potest*, Panormit. in c. Quidam cit. n. 3. ut adeò ad continentiam, ut potest, servandam obligetur: nisi ad hanc non aliter, quam dependenter à Professione se obligandi intentionem habuisset, ut cum cit. Sanchez disp. 34. n. 3. notant Gonzalez in c. cit. n. 2. & Pirrhing ad hanc Rubr. n. 16. in fine. Ejusmodi tamen professione in super habità, si coniuge mortuò aliud matrimonium ineat, peccabit quidem,

sed matrimonium ratum erit, sicut alterius cum voto Continentiæ simplici id contrahentis, Panormit. in c. cit. n. 4. Navarrus Manual. cap. 12. n. 6. & cit. Sanchez n. 5.

Neque ex cc. cit. decisione, & præsertim ex ratione ista rectè inferitur, conjugatum ita professum, sicut ad Continentiæ, sic etiam ad Paupertatis & Obedientiæ observantiam, & ad Religionis ingressum post obitum conjugis teneri, cum etiam ad ista se potuerit obligare; quia imprimis, cum extra Religiosum statum Paupertas & Obedientia rarissime promittantur, aut minus aptè & expedite observentur, ad Continentiæ tantum, non etiam ad istarum virtutum observantiam se obligandi intentionem habuisse, merito potuit præsumi. Deinde; quia conjugatus, cum jus in suum corpus transfulerit in conjugem, sicut matrimonio, istò vivente, cum alio contractò, ad hunc post illius obitum duendum, sic etiam professione, ipsò inficiò vel invito emissà, ad Religiosam professionem eò mortuò emittendam obligandi intentionem habuisse, non censetur: licet ad Continentiam, ut potest, servandam se obligasse præsumatur, ut cum Joan. Andr. & Ant. de Butr. in c. Quidam cit. n. 3. advertit Sanchez cit. disp. 34. n. 10. quod Confirmatur; quia cc. cit. proposita conjugati professio, quatenus conjugi non præjudicat, non est invalida Jure Naturali aut Divinò, sed humanò introductò ab Ecclesia: à qua, sicut irritata sive non acceptata est quoad sui traditionem factam Religioni, Paupertatis & Obedientiæ atque etiam Religionis post conjugis obitum amplectendæ vota, sic irritata non est quoad præsumptum ex ea votum Continentiæ simplex: etsi ob alias causas v.g. ætatis, integritatis probationis anni defectum invalidæ professionis

O o o o 3

fessioens

feffiones quoad omnes effectus sint irritatae, ut colligitur ex Trident. *Seff. 25. cap. 15. de Regular. Palao Tract. 16. disp. 2. p. 4. n. 2.*

22. Dubium secundò est, an ad seculum liberè reverti aut saltem à conjugerevocari valeat conjux, Religionem ingressus post perpetuam Continentiam votum, mutuò consensu editum ab utroque. Negativam nonnulli traditam esse existimant *c. Dudum 20.* Verùm, quia vi ejusmodi voti uterque solùm à debiti exactione & redditione abstinere tenetur, ut cum S. Augustino *can. Quod Deo, 33. q. 5. relatò in c. Dudum cit.* Innocentio *n. 4. Ant. de Butr. n. 18. Anchorano n. 12. Navarro Manual. cap. 16. n. 31.* & aliis docent Henriquez *Lib. 11. cap. 15. n. 8. & cit. Sanchez Lib. 9. disp. 37. n. 10.* quòd, licet mutuò ejusmodi votò uterque ejus exigendi juri cesserit & à servitute, sive debiti, cum exigitur, reddendi obligatione alterum liberarit: à mutua tamen cohabitatione & cæteris obsequiis conjugalibus vi ejus neuter sit absolutus; & propterea vi solius ejusmodi mutui voti Religionis ingressus alterò invitò neutri permittitur; ac proinde locus sit revocationi ejus, qui illam ingrediendò cohabitatione & reliquis obsequiis ac solatiis conjugalibus alterum non consentientem spoliavit.

23. Neque ejus revocationi adversatur *c. Dudum cit.* textus; quia in ejus casu coniugum uterque non tantum Continentiam vovit, sed insuper cessit omni iure, quod in alterum habuit; itaque non debiti tantum exactioni, sed cæteris etiam obsequiis conjugalibus omnibus solenniter renuntiavit: cuiusmodi renuntiatio- ne, licet matrimoniale vinculum dissolutum non sit, Religionis tamen ingressus utrique, & ingressi revocatio neutri est permittitur; cum, sicut ad debiti red-

ditionem, sic etiam ad cohabitationem & alia obsequia conjugalibus amplius non sit obligatus, Panormit. *in c. Dudum cit. n. 3. ubi Vivianus & Pirhing ad hanc Rubr. n. 32.*

Dubium tertio est, an Coniugatorum unò cum alterius consensu Religionem professò in eaque mortuò, in seculo relictus aliud matrimonium inire possit. Iltius contractum non tantum propter votum Continentiam, quod edere de jure debet, illicitum: sed invalidum quoque esse, sentire videntur Joan. Andr. & An- choranus *in c. Cum sis 4. in fine;* quòd, cum maritus & uxor sibi mutuò committunt iura & actiones, *arg. can. Si quis ex uno, 30. q. 4.* coniugis in seculo relictus votum ab eo, quod Religionem ingressus emisit, Solenne evadat; ut matrimonium, virò mortuò cum alia contrahendum, dirimat.

Verùm, quia Continentiam votum solà Religionis professione vel sacri Ordinis susceptione solennizari, *c. libro de Voto in 6.* clarè decisum: & eiusmodi voti solennitas in alio Juris textu fundata non est, eò matrimonium post professi obitum cum alia contrahendum non dirimi, cum Glossa *in can. Servatum 14. n. 1. Post mortem disp. 32. & Zabarella in c. Cum sis cit. in fine merito defendit cit. Sanchez Lib. 7. disp. 32. n. 8. cas. Si quis cit.* non obstantibus; quia istò sermo est de actionibus, quæ non ex animi, sed corporis actu oriuntur, ut Competentias ex levatione baptizati ex Sacro fonte: à qua ad aliam Nuptialis impedimenti introductionem; cum hac odiosa sit, non rectè ducitur argumentum. Non magis obstat; quòd post viri obitum aliud matrimonium validè inire nequeat uxor in sacram Ordinationem illius consentiens; quia hoc ob sacri Ordinis assumptam reverentiam Jure specialiter introductum, statuitur.

statuetur *Lib. 4. Tit. 6. n. 19.*

26. Dubium quartò est, an, sicut illicita, sic etiam invalida sit Professio à conjugato emissa cum spontanea coniugis sui licentia, si iste in seculo manens votum Continentiæ non edat, aut de incontinentia suspectus non transeat ad Religionem. Ratio dubitandi oritur ex *c. Uxoratus cit.* ubi coniugatus, si uxor non consentiat & simul integræ existat opinionis atque continentiam voveat, recipiendus dicitur *Nullatenus*: quâ dictione actus ipsò Jure nullus denotatur, secundum Glossâ in *Clement. Unic. V. Nullatenus, de Sequestrat.* receptam à Panormit. n. 15. Imola n. 20. & Tiraquello in l. *Si unquam* 8. *c. de Revocand. donat. V. Reveratur.* n. 95.

27. Sed multò clariùs, quàm iste contra, pro eiusmodi Professionis valore militat textus *can. Agarbofa 27. q. 2. & c. Ex parte 9. hæc Rubr.* quorum prior viri professio valida pronuntiatur disjunctivè, si uxor in eam præstitit consentium, aut ipsa sui mutationem sive Religionis ingressum promisit: posteriori à secunda uxore ad Monasterium revocatus est vir, qui id cum solo prioris uxoris adhuc viventis & in seculo manentis consensu fuerat ingressus, manifestò indicio, in illo editæ validæ professionis; cum, si ista fuisset nulla, ab uxore, quam ad seculum reversus duxit, revocari non potuisset. Ratio est; quia, licet Professio, si non simul utrumque concurrat, prohibeatur, ullò tamen Canone non irritatur ea, quæ solò conjugis consensu est emissa; ut adeò locus sit Regulæ, *c. Ad Apostolicam 16. de Regular. Multa prohibentur, que tamen si facta fuerint, obtinent roboris firmitatem,* Glossâ in *c. Uxoratus cit. V. Nullatenus,* ubi Panormit. n. 5. & aliis relatis *cit. Sanchez disp. 33. n. 5. & 7. monens ver-*

bò *Nullatenus* non semper actum proflus nullum significari præfertim, si illum validum esse, ex Jure contrario habeatur.

Dubium quintò est, an Conjugatus ad sacros Ordines possit promoveri. Non posse, uxore invitâ, liquet ex *c. Conjugatus 5. & c. Sanè 6.* Neque hoc solum, si matrimonium per carnalem copulam jam consummatum, sed etiam si ratum duntaxat sit; cum istius vinculum dirimendi vim Ordo facer non habeat, ex percelebri decisione Joan. XXII. *Extravag. Unica, de Voto.*

Ipsâ verò consentiente & si senex & non suspecta sit, Continentiam vovente: vel, si juvenis aut de incontinentia suspecta sit, Religionem ingrediente, posse cum S. Thoma in *4. dist. 27. q. 1. art. 2.* Panormit. in *c. Conjugatus cit. n. 4.* Navarro *Manual. cap. 22. n. 52.* & aliis tradit *cit. Sanchez disp. 39. n. 6.* & clarè habetur *can. Episcopus 6. dist. 77. ibi, Religione ab uxoribus promissâ ordinentur*: quò textu nomen Religionis propriè sumi, eoque non Continentiæ Simplex, sed Religiosæ professionis Solenne votum denotari, rectè observat, *arg. c. Cum sis c. Uxoratus & c. Ad Apostolicam cit.* quibus locis idem exigitur; ut conjugum alter ingrediatur Religionem.

29. Quin, si vir evehendus esset ad Episcopatum, uxor quantumcunque provectæ ætatis & vetula sacrum velamen & Religiosam vestem assumere deberet ante ejus promotionem, *c. Sanè cit. in fine*; cum propter Ordinis & dignitatis Pontificalis excellentiam: tum verò, propter perfectionem Status, exigentem; ut occasio præcidatur sinisteris suspitionibus, quibus ansam dare possent uxoris & mulierum eam stipantium visitationes, Hostiensis in *c. Sanè cit. in fine, ubi Panormit. & Gonzalez uterque n. 2.*

Idem

30. Idem cum Mansredo de Cardinal. *decisione 213*, de conjugati ad dignitatem Cardinalitiam evechi uxore sentit Majolus de Irregul. *Lib. 1. cap. 34. n. 2.* quod Cardinales etiam Presbyteri & Diaconi in Ecclesiis sui Tituli obtineant jurisdictionem quasi-Episcopalem, per *e. His que 11. de Majorit. & Obed.* textum & ea, quæ in hunc DD. passim notant. Meritò tamen cum *cit. Sanchez disp. 41. n. 4.* id negat Barbosa in *c. Sandè cit. n. 4.* quodd id ullo Juris textu non exprimitur, nec evincatur ratione.
31. Secundus casus est lapsus in adulterium Carnale; hoc enim crimine à conjugatorum uno commissò alter sive innocens Religionem ingredi, adulterò etiam invitò, permittitur *can. Agathosa 27. q. 2. c. Constitutus 15. & c. Veniens 16. hanc Rubr.* cum enim adulterio amittatur jus, quod in consortis corpus conjugatus illò pollutus, sive maritus sive uxor, habebat; ut innocens ab ipso divertere omnino possit *Matth. cap. 19. v. 9.* nihil impedit istius professionem Religiosam vel etiam sacri Ordinis assumptionem: Nisi fortè bigamus aut ex alio defectu vel delicto esset irregularis, Glossa in *c. Constitutus cit. V. Sacerdotii & ibi Panormit. n. 5.* de quo casu pluribus *Lib. 4. Tit. 19. art. 5.* agetur. Hòc locò discutendum est
32. Dubium, an Religionis ingressus etiam adulterio permittitur, cum ab eo conjux innocens divertit. Istò Religionem professò, aut sacris Ordinibus initiatò, Religionem etiam illi patere, nemo inficiatur. Casu autem, quò divertens in seculo & laicus manet, opus est distinctione; vel enim innocens ab adulterio emendato requisitus & paratus est reconciliari, vel non? Si prius, Religionem ingredi, innocente invito, non potest, etiam si divortium Ecclesiæ judicìo fuerit approbatum; quia quàmvis status triusque immutatus non est, innocens nocentem revocandi cum eoque matrimonium redintegrandi jus habet: quò, cum per divortii sententiam, utpote in ipsius favorem contra adulterum professò privatus non sit, eò privari multò minus potest ab adulterò; ac proinde ab ipso revocari: eòque reconciliari volente, adulter Religionem ingredi non potest, Glossa in *c. Ex literis 5. V. Redire, de Divortii*, Sylvestri *V. Divortium q. 10.* Petr. Barbosa in *Rubr. ff. de luto matr. p. 2. n. 22.* & late Sanchez *Lib. 10. disp. 10. à n. 12.* Si pollentis, & innocens, licet monitus ac rogatus, adulterum emendatum recipere recusat, iste Religionem ingredi aut sacros Ordines recipere potest; ut pollea nequeat revocari quod tamen ex *c. Gaudemus 19. male sumunt Hostiens. & Joan. Andri. in c. cit. n. 3.* quia eo textu aliud non alletur, quàm adulteram, si ipsam recipientem recipere alter nolit, in Monasterio collocandam; ut agat poenitentiam & ab incontinentiæ periculo sit remota ut in *c. cit.* cum Panormit. *n. 7.* rectè advertit Barbosa *n. 4.* Quare *cit.* Sanchez *n. 16.* Religionis ingressum taliter ad adulterò adstruit; quòd conjux reconciliationem non admittens ipsi recitè dare præsumatur licentiam mutandi statum per professionem Religionis vel sacri Ordinis assumptionem.
- Tertius casus est, quo conjugatorum unus lapsus est in adulterium spirituale, sive Apostasiam à fide aut hæresin, in eaque pertinaciter, hoc est, post unam alteramque monitionem perterrat; ab eo enim innocens divertere, *can. Idololatria 5. can. Non solum 6. & c. 18. q. 1. & c. De illa 6. de Divortii*; & à Gregorio vellet Religionem ingredi, à Gregorio IX. permittitur; licet vir, ab infidelitate ad

tate ad Ecclesie gremium reversus, sit inivitus, c. fm. hac Rubr.

35. Ne autem decisio ista pugnet cum Rescripto Urbani III. c. De illa cit. eam, quae, virò in hæresin lapsò, sine Ecclesie iudicio divertit, illi resipiscenti reddi aut ad eum redire, si renuat, compelli, præcipientis, uxori ob viri hæresin propria auctoritate divertenti transitum ad Religionem nullatenus permittit receptissima sententia D. Thomæ in 4. dist. 35. q. 1. u. nit 4. art. 1. quòd is cedat in præiudicium conjugis in hæresin lapsi; quia ista, licet notoria sit, seclusò Ecclesie iudicio, non est causa divortii perpetui, sed solummodo temporalis, quamdiu ille in Hæresi persistit, c. De illa cit. Unde isti resipiscenti, eum causa divortii cesset, reconciliari tenetur & matrimonium redivulgare.

36. Casu autem, quò divortii sententia prolata, imò conjux solummodo hæreticus Ecclesie iudicio condemnatus est,

innocens ad Religionem; illo etiam resipiscente & invito, liberè transire, juxta decisionem c. fm. cit. imò & c. De illa cit. v. fm. quin etiam in seculo manens sacros Ordines suscipere, aut sine istis ab eo separatus vivere potest, quin eum recipere teneatur, ut cum Covarruvia de Sponsal. p. 2. cap. 7. §. 5. n. 5. Castro de Hæret. punit. Lib. 2. cap. 7. Barbosa cit. p. 2. n. 20. & aliis cit. Sanchez disp. 15. n. 19. & Pontius Lib. 9. de Matr. cap. 22. n. 3. defendunt, & evincit ratio; quia conjugem in hæresin lapsum in istius criminis poenam Ecclesia, sicut aliis bonis & juribus, sic etiam eò, quod in conjugem habebat, ac proinde mutua cohabitationis, debiti, aliorumque jurium conjugum exigendorum iure privat, c. fm. cit. quò innocenti permittitur ad Religionem transitus in plena liberatione ab obligationibus conjugialibus fundatur.

TITVLVS XXXIII.

De Conversione Infidelium.

SUMMARIUM.

1. Infideli nomine hic venit Judæus & Paganus.
2. Qui conversus invalidè ducit fidèlem, in cuius viri necem, ista consensiente, est machinatus.
3. Canone directè fidèlem tantum afficiunt.
4. Conjugum infidelium uni converso proles infantes assignantur.

5. Nulla ratione habità aetatis & patriæ potestatis.

Occasione Conversionis & transitus coniugatorum à seculo ad Religionem hac Rubr. agitur de Conversione coniugum infidelium à perfidia Judæorum & Gentilium erroribus ad Fidem Christianam.

Infidelium autem nomen hoc locò non accipitur latè pro quibuscunque à

P p p p Fido